

“तयारी आविष्कार संशोधन स्पर्धेची...”

सादरकर्ती

प्रा . योगिता पांडुरंग चौधरी

अ . र . भा . गरुड महाविद्यालय शेंदुर्णी ता . जामनेर जि . जळगांव

अविष्कार म्हणजे काय ?

► संशोधन

अविष्कार स्पर्धेचे स्वरूप

- ▶ निरनिराळे स्तर जिल्हा प्रादेशिक राज्य राष्ट्रीय आणि इतर
- ▶ शिष्यवृत्ती ची योजना
- ▶ पारीतोषिके
- ▶ जिल्हा स्तर : फक्त पोस्टर
- ▶ विद्यापीठस्तर : पोस्टर आणि सादरीकरण
- ▶ राज्यस्तर : पोस्टर आणि सादरीकरण

सहभागाचे स्तर आणि भाग

- ▶ सामाजिक शास्त्रे ▶ भाषा ▶ शिक्षणशास्त्र ▶ फाईन आर्ट्स
- ▶ वाणिज्य ▶ क्यवर्स्थापन आणि कायदा
- ▶ पूअर सायन्स
- ▶ शेतकी आणि प्राणी शास्त्र
- ▶ इंजिनिअरिंग
- ▶ मेडिकल आणि फार्मसी

Categories

- ▶ **UG**
- ▶ **PG**
- ▶ **PPG**
- ▶ **Teachers**

Mode Of Presentation
Poster Or Model

गुणदानातील महत्वाचे घटक :

- ▶ विषय
- ▶ नाविन्य
- ▶ स्वतःचे काय[□]
- ▶ सामाजिक उपयोगिता

पोस्टर मधिल घटक ::

TO

आविष्कार २०१४

विषय :

खत आणि वियाणं व्यवस्थापन

- एक उपयोजनात्मक संशोधन

बळीराजाला मदतीचा हात,
आर्थिक विकासाला मिळेल साथ...

कृषि विभाग

प्रस्तावना (INTRODUCTION)

► फेब्रिनस समितीच्या शिफारशी नुसार १८८३ साली कृषि खात्याला सुरुवात झाली. शेती आणि शेतक-याचा उत्कर्ष या उद्देशाने अनेक प्रयत्नांचे पाऊल याढारे उचलले गेले. तरीमुदधा २००१ ला १२७.३ मिलीयन असलेली शेतक-यांची संख्या २०११ ला ११८.७ मिलियन म्हणजेच ९ मिलियन ने कमी झालेली आहे. शेती करत असतांना येणा-या अनेक अडचणी याच कारण आहे. या अडचणीपैकी मोठी अडचण म्हणजे शेतीला लागणारा खर्च जास्त आणि उत्पन्न कमी. यातही शेतक-यांना लागणा-या एकुण खर्चाच्या ४० टक्के खर्च हा खत आणि बियाणं यावर करावा लागतो. एवढा पैसा खर्चुनही ब-याच शेतकयांना खत -बियाणं मिळण्यापासून ते त्याच्या दर्जा पर्यंत अनेक समस्यांना सामोर जाव लागत अशाच शेतक-यांच्या खत -बियाणं संदर्भातील अभ्यासासाठी सदर विषयाची निवड केलेली आहे.

संशोधनाची आवश्यकता (NEEDS)

- १ . खत - वियाण यांच्या योग्य वितरण पद्धतीचा प्रसार होणेसाठी
- २ . शेतक-यांमध्ये शासकिय योजनांचा प्रचार होणेसाठी
- ३ . शेतकरी कृषीकेंद्र चालक आणि शासन यांची खत वियाण्यांच्या संदर्भातील भूमिका जाणून घेण्यासाठी

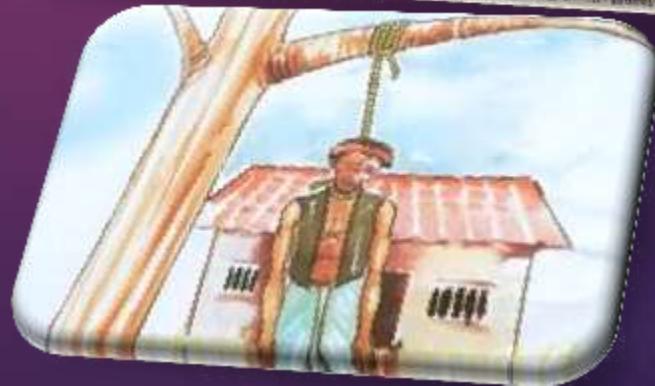

गृहितके (HYPOTHESIS)

१. शेतक-यांना खत - बयाण्यांच्या संदर्भात मोठ्या प्रमाणात अडचणींना

सामोरे जावे लागते .

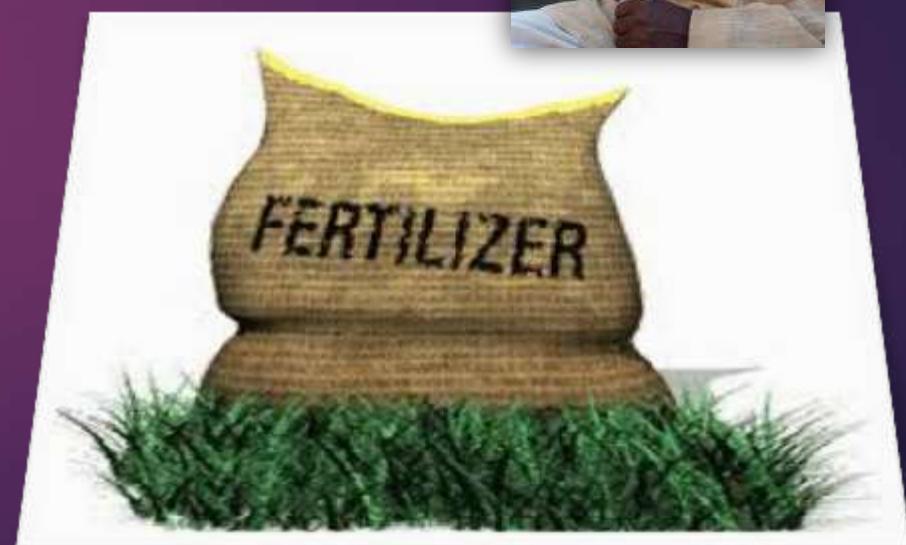
२. खत - बयाण्यांच्या शासकिय योजनांचा लाभ ब-याच शेतक-यांना मिळत नाही .

उद्दिष्टे (OBJECTIVES)

- १ . शेतक-यांच्या खत - बयाण्यांच्या संदर्भात असलेल्या समस्यांचा अभ्यास
- २ . समस्यांचे निराकरण करण्यासाठी उपाय सुचविणे .
- ३ . शेतकरी शासन आणि कृषीकेंद्र चालक यांचा खत - बयाण्यांच्या संदर्भात समन्वय साधने
- ४ . खत - बयाण्यांच्या संदर्भात शासकिय योजनांचे अध्ययन
- ५ . शासकिय योजना आणि शेतकरी लाभ यांचे अध्ययन करणे .

संशोधन पद्धती (RESEARCH METHODOLOGY)

- ▶ व्यावहारिक संशोधन प्रकार
- ▶ १.प्राथमिक माहिती : प्रश्नावली [प्रत्यक्ष मुलाखती घेऊन ध्वनी चित्रफीत (व्हिडीओ रेकॉर्डिंग)
(शेतकरी २ [अधिकारी २ [कृषिकेंद्र चालक २ [कंपनी प्रतिनिधी २)
- ▶ २.दुस्यम माहिती : पंचायत समिती अहवाल [ग्रंथ [मासिके [पुस्तके [आमित्या [अभ्यास गटांचे
अहवाल .

व्याप्ती (scope)

► जळगाव जिल्ह्यातील शेतक-यांशी संबंधीत आहे

न्यादर्श-(Sample) :

प्रस्तूत संशोधनात न्यादर्श हे सहेतूकपद्धतीने निवडलेले आहे .

∴ १५ तालुक्यातील ८० शेतकरी ४० कृषिकेंद्रचालक ३०

अधिकारी

साधने (RESOURCES)

► प्रस्तूत संशोधनात एकूण ३ प्रश्नावलीचा समावेश केलेला आहे.

अभ्यास गट	प्रश्नसंख्या	एकूण
शेतकयांसाठी प्रश्नावली	२०	८०
कृषीकेंद्र चालकांसाठी प्रश्नावली	२०	४०
अधिकाऱ्यांसाठी	१६	२०

ध्वनीचित्राफीत (व्हिडीओ रेकॉर्डिंग)	एकूण
शेतकरी	२
अधिकारी	२
कृषीकेंद्र चालक	२
विकेत्या कंपनी चे प्रतिनिधी	२

माहितीचे संकलन (DATA COLLECTION)

समस्यानिवड

संशोधनआराखडा

प्र॒नावलीची निर्माती

माहितीचेसंकलन

संकलित माहितीचे विश्लेषण

निष्कर्ष

प्रश्नावली (तेलुग-बंगलूरी)	
“विषय : यह प्रश्ने को –विद्यार्थी व्यवसायात् एव उपरोक्तात् संचोडन”	
प्रश्न :	उत्तर :
विषय : _____ वर्ग : _____ विषय : _____ वर्ग : _____	
प्र० १ (का चाकमी संस्कृत वाचाशास्त्र अनुवाद लेखनी बोर्डी बोर्डर फैल्कन येत्रि)	
प्र० २	प्र० ३
१. शेरी है व्यापार वाचाशास्त्र अनुवाद का?	२. अपार्टमेंट शेरी विद्या आहे?
३. १५५ एकड ८० वै १० एकड ७० वै २० एकड तिथे एकार्या का?	४. अपौरी विद्यावाचाशास्त्र लेखनी तिथे ताते?
५. व्यापारिकांना विद्या से व्यापारात् इटनी जाहाज़ काढता?	६. व्यापार विद्या या विद्यांना जाती?
७. व्यापारिकांना ?३० वार्षिकात्मक ?३० वार्षिकात्मक ?३० वार्षिकात्मक जारी	८. व्यापार विद्या जन नाम?
९. एक व्यापार विद्या जन नाम?	१०. एक व्यापार विद्या जन नाम?
११. एक व्यापार विद्या जन नाम?	१२. एक व्यापार विद्या जन नाम?
१३. एक व्यापार विद्या जन नाम?	१४. एक व्यापार विद्या जन नाम?
१५. एक व्यापार विद्या जन नाम?	१६. एक व्यापार विद्या जन नाम?
१७. एक व्यापार विद्या जन नाम?	१८. एक व्यापार विद्या जन नाम?
१९. एक व्यापार विद्या जन नाम?	२०. एक व्यापार विद्या जन नाम?
२१. एक व्यापार विद्या जन नाम?	२२. एक व्यापार विद्या जन नाम?
२३. एक व्यापार विद्या जन नाम?	२४. एक व्यापार विद्या जन नाम?
२५. एक व्यापार विद्या जन नाम?	२६. एक व्यापार विद्या जन नाम?
२७. एक व्यापार विद्या जन नाम?	२८. एक व्यापार विद्या जन नाम?
२९. एक व्यापार विद्या जन नाम?	३०. एक व्यापार विद्या जन नाम?

नेत्यांच्या अवकृपेमुळे
शेतकरी देशोधडीला
महादेव जानकर यांचा आरोप

मोरगाव | दि. २ (वार्ताहर)

पश्चिम महाराष्ट्रात असमान पाणी
वाटपामुळे शेतकऱ्यावर उपासमारीची
वेळ आली आहे. सध्या निसर्गाची
अवकृपापेंजी नेत्याच्या अवकृपेमुळे
शेतकरी देशोधांडला लागला आहे,
असा आरोग राष्ट्रीय समाज पक्षाचे
आव्याक्ष महादेव जानकर यांनी केला.

मुर्टी येथे खासी कार्यक्रमानिमित्त जानकर आले होते. मोरगाव (ता. बारामती) येथे पत्रकारांशी बोलताना जानकर यांनी गाज भरकावर टिका केली. यावेळी शास्त्रीय समाजपक्षाचे जिल्हा अध्यक्षपदी संदीप घोडे, ताळुकाध्यक्ष आपाव सोलनकर, छत्रपती साखर कारखान्यांवर महाआरती करून सताथा-नांवर चाप ओढणार असल्याचे त्यांनी माहिती दिली. सोमेश्वर कारखान्याने उत्पादन खर्चात खोटी बाढ करून १५० लाटले असल्याचे असल्याचा आरोप त्यांनी केला.

शेतकरी बांधवांनो आत्महत्या करू नका!

» किंशोर तिवारी यांचे आवाहन » १० संप्रेस्बरपासून 'संवाद यात्रा' » विदर्भातील लोकप्रतिनिर्दिशा सहभाग

■ 無料会員登録・クーポン登録・新規登録

दायरीकृत नेपालीकू मुख्य संस्कारोंमें लिए दर्शनीय
संस्कारोंमें उक्त इन्हाँ अवृत्ति कही जाती है, जो
काफ़ी सुन्दरता से संरचित है। इन्हाँ का समय अप्रै-
ग्रेटर थोरा होते अप्रैल तक तारीखोंपरे अवृत्ति
संस्कार-विधायक विभागको बोर्डिंग-स्कूलोंमें
जाने के लिए आयोजित होता है। अप्रैल तक नेपाली
संस्कारोंमें प्रधानतम् होते अप्रैल-विधायक, अप्रैल-
तारीखी विधायक व वार्षिक लिमिटेड-कॉम्पनी २०००
विधायकों के लिए एक साल तक दोपहरे अप्रैल-विधायक १५
विधायक-विधायक विधायक व वार्षिक १५
विधायक-विधायक, विधायक व वार्षिक १५
विधायक-विधायक, विधायक व वार्षिक १५

सेवाकर्ता ने ऐसे कियोंगे कि वे दिलों आये।
योगी शिष्यवत्त वाहनी ५-०१ सेवाकर्ताओंने
आवाहन दिया। वहाँ वह वाहनी अपन
आवाहन दिया। वहाँ शिष्यवत्त प्राप्त किये,
एवं बोगारी वंशी व अवाहन एवं प्राप्तकर्ता
ने उभा वाहनी 'योग जो वाहन की

વર્ષભરાત ૧૪૮ તોતકન્યાંદ્યા આલાહિયા

भेदी, अस्त्राणा न क्षमा
योग्य अवश्यकता न पूर्व
जाहीर, तर विकल्प
पुरावाट लेखने
विकेंद्री कल्प तथा
सामाजिक ग्रन्थों वि-
कारी, पुरावाट लिखा
रोगा वारी, विकल्प
विकल्पानुसूत लिखने
विकल्पा वारी,
लेखनावाट लिखने
विकल्पी वारी

जाकर यसका बहुत सी भावना भवति जिसका अभ्यास करने के लिए यह योग्य है।

महिकोच्या 'बीटी'वर राज्यात बंदी

विशेष प्रतिनिधि / ११ जुलै

मुंबई : शेतकऱ्यांची
 फसवणूक करून कोट्यवधीच्या
 आगाऊ रकमा गोळा करण्याचे काम
 करणाऱ्या महिको कंपनीच्या बीटीटी
 कापूस बियाण्यावर राज्यात बंदू
 घालण्याची घोषणा
 कृषिमंत्री राधाकृष्ण
 विखे पाटील यांनी आज
 विधानसभेत केली.

मनसेचे उत्तमराव
ठिकले व इतरांनी म
उपस्थित केलेल्या लक्षवेधी
सूचनेवरील चर्चेत हस्तक्षेप करीत
विखे-पाटील यांनी सांगतिले की
कापूस बियाणे कंपन्या दरवर्षी
शेतकऱ्यांकडून बियाण्यापोटी
आगाऊ रकमा म्हणून पाचो शे कोटी

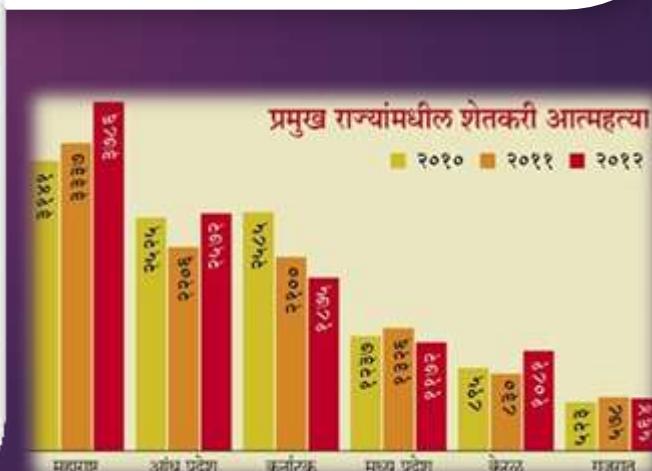
कृषिमंत्र्यांची विधानसभेत माहिती

रुपयापर्यंतच्या रकमा जमा करीत
असतात.

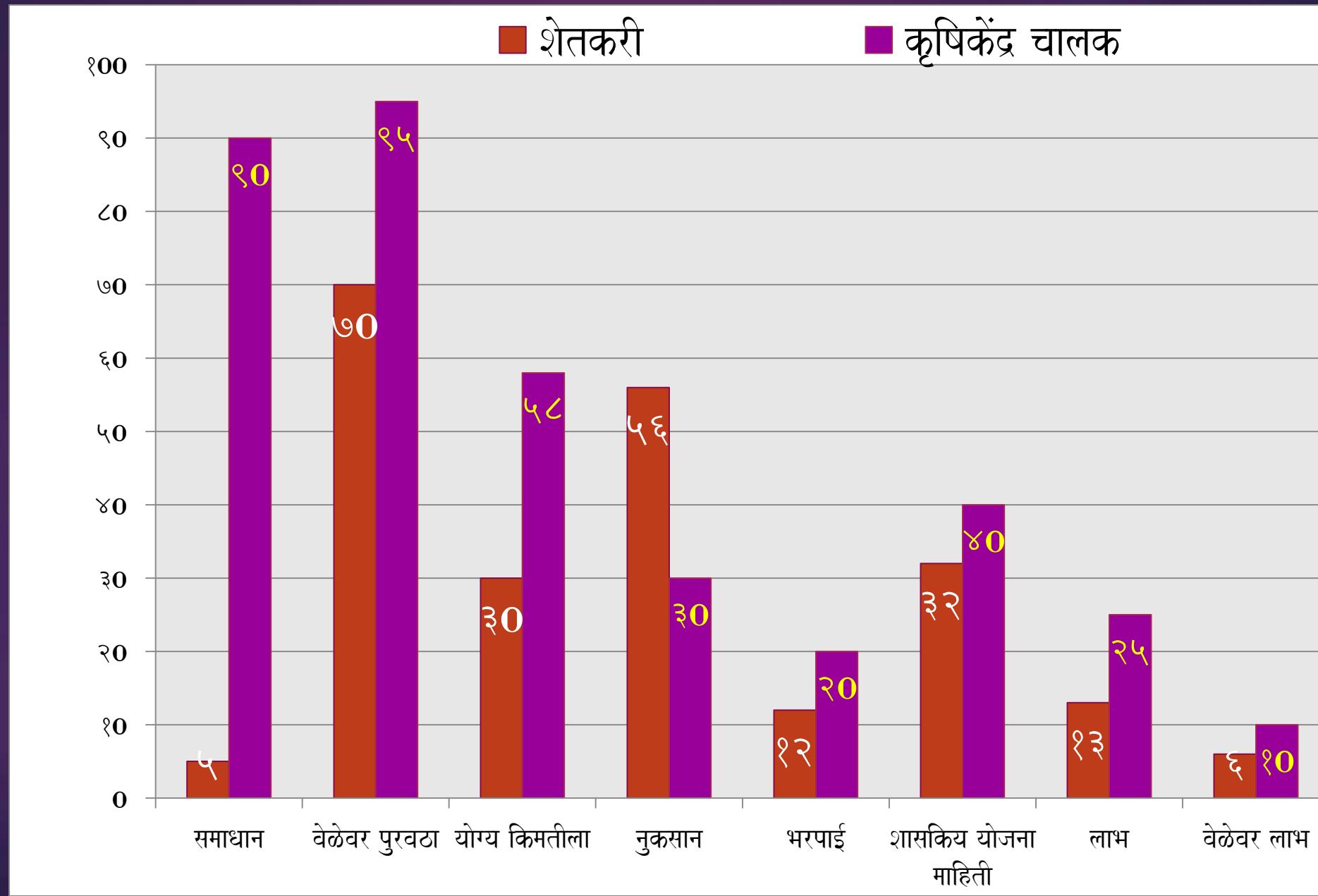
राज्यात बीटी कापसाच्या
बियाण्यांची एक कोटी ऐशी लाख
पाकिटे लागतात. त्यापैकी
मिनेमो नाही.

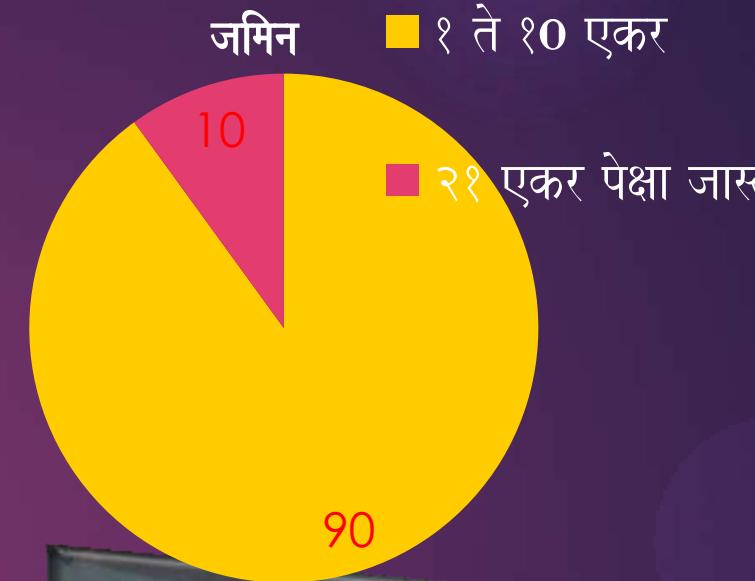
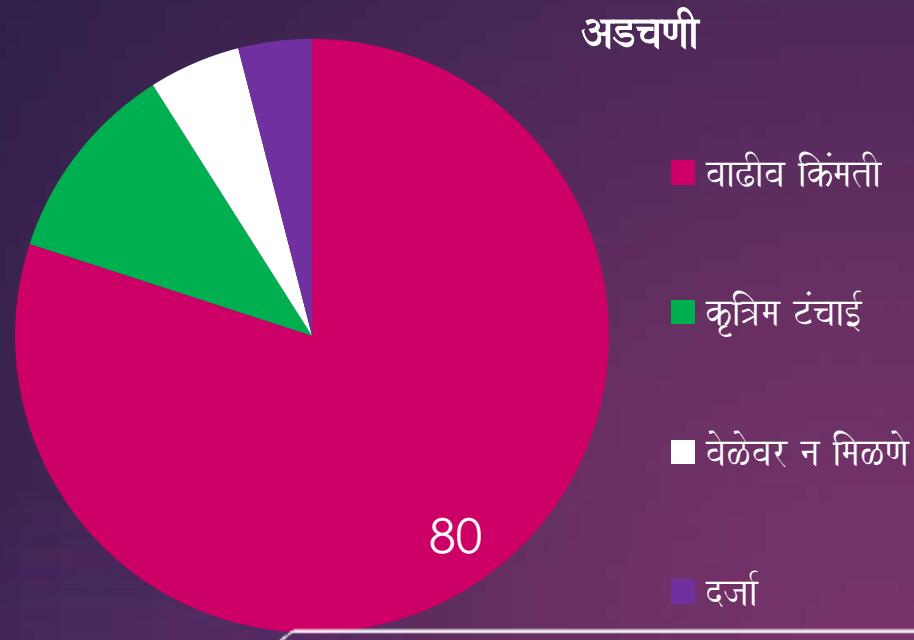
माहकाकड दहा लाख पाकठ
पुरवण्याचे काम
देण्यात आले होते
त्याच्या ऐवजी इत
कंपन्यांचे बियाणे
शेतकऱ्यांना देण्यात
येर्ईल. बीटी वाणात
शेतकऱ्यांची फसवणूक झाल्याच्या

तसच काळाबाजार कल्या
बाबतच्या तक्रारींवरून महिकोल
नोटिसा देण्यात आल्या होत्या. आत
त्यांच्या या वाणावर राज्यात बंदर
घालण्यात येत आहे. +

माहितीचे विश्लेषण (DATA ANALYSIS)

मका	एकुण	सिन्जेन्टा	मोनसॅन्टो	पायोनियर	जेके	डव	इतर
	१५०० टन	७००	२५०	२००	८०	७०	५००
<u>कपाशी</u>	एकुण	निजिवुडु	अजित	मोनसॅन्टो	महिको	राशी	इतर
	१६ लाख पाकिट	३५००००	१५००००	१४००००	१०००००	२०००००	५०००००
इतर कडधान्य	एकुण	निर्मल	देवजिन	इतर	<u>बियाणं विकी</u>		
	२०० टन	५०	५०	१००			

शेतक-यांना आर्थिक फटका

Play
दत्ता निरिश्यां

वाण	मुळ किंमत	विक्री किंमत	ऑन विक्री	भुंदड
मका	२०० रु कि.	२३० रु	३०० टन	१० लाख
कपाशी	९३० रु पाकिट	२००० रु	२०००० पाकिट	२ कोटी १४ लाख

कृषिभुषण

कृषिकेंद्र चालक

सुचविलेली सुधारीत खत - वियाणं वितरण पृष्ठ

संशोधनात आढळून आलेल्या समस्या (PROBLEMS)

शेतक-यांच्या समस्या (PROBLEMS)

- १ . खत वियाणं यांच्या दर्जा बाबत अज्ञान
- २ . कृत्रिम टंचाई
- ३ . शासकिय योजनांबाबत अज्ञान
- ४ . लाभ घेतल्यास अनेक अडचणी -वेळ कागदपत्रे
- ५ . निकृष्ट दर्जा
- ६ . जुनं - खत वियाण विविही
- ७ . हवा त्या मालाचा पुरवठा नाही
- ८ . विविही किंमतीत तफावत
- ९ . दुकानदाराचे दडपण उधारीचा गैरफायदा
- १० . आर्थिक समस्या
- ११ . मका कंपन्याच्या किंमती ठरलेल्या नाहित
- १२ . मका कंपन्याच्या प्रमाणही ठरलेले नाही

इतर समस्या :

- १ . लिंकिंग ची समस्या
- २ . योजनांमध्ये भ्रष्टाचाराचा समावेश
- ३ . कृषीकेंद्र चालकांच्या प्रशिक्षणाची कमतरता
- ४ . लायसन नियमांचे पालन नाही
- ५ . खत -वियाणं कायद्यांची अंमलबजावणी नाही
- ६ . खत -वियाणं कायद्यांचा प्रसारक्रप्रचार नाही
- ७ . कृषी अधिका-यांची संख्या कमी
- ८ . तपासणी/नियंत्रणाचा अभाव
- ९ . उत्पादक कंपन्यांवर योग्य तसे नियंत्रण नाही
- १० . दुकाना बाहेर किंमत सुची नसते
- ११ . टारगेट पुर्ण करण्यासाठी कंपनीच माल राखीव
- १२ . दुकानदारांना कंपन्यांकडून विकीसाठी आमिष
- १३ . योजनांचा फायदा मोठ्या शेतक-यांना होतो

१ . मुधारीत खत – वियाणं वितरण प्राइमेरा अवलंब

२ . खत – वियाणं यांच्या पॅकिंगवर मराठीक्रहिंदी मध्ये लिखाण

३ . बारकोड प्रणाली

४ . कृषीकेंद्र चालकांसाठी ठरावीक शिक्षण बंधनकारक असावे

५ . दोषी कंपण्यांच्या सर्व उत्पादनांवर कायमस्वरूपी बंदी

६ . जास्त किंमतीने विकणा-या कृषीकेंद्रांवर कायमस्वरूपी बंदी

७ . शेतक-यांचे प्रबोधन

८ . चालकांसाठी प्रशिक्षण कार्यशाळा

९ . फिरते नियंत्रण पथक नेमावे

१० . सेवा सुविधांमध्ये वाढ

११ . खत - वियाणं यांच दर्जा निर्धारण अभिक्रम

१२ . ग्रामीण स्तरावर अभ्यास गट

१३ . योजनांचे पुर्नमुल्यांकन

१४ . जनहितार्थ जाहिराती १५ . इंटरनेटवर योजनांची माहिती मराठीत दयावी . १६ . मका कंपण्यांसाठी नियम

उपाययोजना (REMIDIES)

निष्कर्ष (CONCLUSION)

- १ . शेतक -यांना शेती करतांना खत - वियाणं यांच्या संदर्भात मोठ्या प्रमाणावर अडचणी येतात
- २ . खत - वियाणं च्या शासनाच्या योजना कमी असून त्या फारच कमी शेतक -यांपर्यंत पोहचलेल्या आहेत .
- ३ . चांगल्या प्रतीच खत - वियाणं योग्य वेळेला [योग्य किंमतीला] [योग्य प्रमाणात वितरीत होण्यासाठी सुचविलेल्या वितरण पद्धतीचा उपयोग करणे आवश्यक आहे .

भविष्यकालीन संधी (Future Opportunities)

► सदर संशोधन हे ग्रामीण स्तरावर रुजवून शासन विकास कंपन्यां कृषिकेंद्रचालक आणि शेतकरी यांच्याशी संपर्क साधुन वितरण प्रणाली यशस्वी करण्यांसाठी प्रयत्न करण्यांत येतील.

संदर्भ सुची (References)

१. संवाद शेतकरी मित्रांशी डॉ. शिवाजीराव ठोंवरे
२. शेतकरी संघटक पाक्षिक २०१२ वर्ष १९ अंक ६
३. शेतकरी व्यथा प्रतिमा इंगोले
४. महात्मा फुले आणि शेतकरी चळवळ डॉ. अशोक चौथळ
५. **वर्तमानपत्र कात्रणे**
 १. सकाळ -
 २. लोकमत -
 ३. पुण्य नगरी -
 ४. लोकसत्ता

► ९. वेबसाईटस ४१. कृषि विभाग महाराष्ट्र राज्य

► २. जळगांव जिल्हा संकेतस्थळ

A Research Organisation
AVISHKAR 2014
University Level Exhibition 2014

Poster

9th MAHARASHTRA STATE
INTER-UNIVERSITY RESEARCH CONVENTION

"AVISHKAR-2014"

January 23, 2015

A Research Convention

AVISHKAR 2014

Sustainable Development Through Innovation

University Level Avishkar 2014

(October 17-18, 2014)

Organized by

Maharashtra State
University, Jalgaon

Trivandrum, Ernakulam and Cochin

सादरीकरण

शुभेच्छा

२०१७ अविष्कार स्पर्धेसाठी...